

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра філософії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
доктор філол. наук, професор
Шинкарук В.Д.

“ 07 ” 02 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри філософії
Протокол №10 від 04.06.2019 р.

Завідувач кафедри
(Савицька І.М.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

для підготовки фахівців ОС «Бакалавр»

Галузь знань: 01 – Освіта

Спеціальність: 015.18 – Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: старший викладач кафедри філософії, к. філос. н.,
Чорноморденко Д. І.

Київ – 2019

**Опис навчальної дисципліни
«Філософія»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 – Освіта	
Спеціальність	015 – Професійна освіта (скорочений термін навчання)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Залік, Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1, 2	
Семестр	2, 3	
Лекційні заняття	45 год.	
Практичні, семінарські заняття	60 год.	
Самостійна робота	75 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год. (2 семестр), 4 год. (3 семестр)	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як найвищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, підготовка студентів до динамічного характеру життя, формування їх базових компетентностей особистості як підґрунтя університетського рівня підготовки фахівців та актуалізація національної самосвідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, формування та розвиток у студентів: культури мислення, філософської культури, почуття гідності і відповідальності, навичок критичного мислення, логічного мислення, відчуття цінності життя, уміння бути; сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історія світової філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- історичні типи філософії, основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо);
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структуру свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
- роль та значення освіти в житті людини;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

У результаті вивчення курсу студент повинен вміти:

- обґрунтувати та відстоювати свою світоглядну та громадську позицію;
- застосовувати знання, які були набуті під час вивчення курсу "Філософія", в процесі вирішення професійних завдань, в процесі розробки соціальних й екологічних проектів, організації міжособистісних відносин;
- науково аналізувати найважливіші соціальні проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;

- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації, освіти;
- володіти методологією й методами пізнання, розуміти сутність творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем;
- добре орієнтуватися в першоджерелах та основній сучасній філософській літературі.

Запропонована програма має дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, ознайомити студентів із наявними філософськими концепціями в їх динамічному і плюралістичному значенні, яке допомагає альтернативному сприйняттю, осмисленню буття і формує вміння орієнтуватися в житті.

Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія» для скороченого терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	лекції	практ.	с.р.	усього	лекції	практ.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	11	2	4	5				
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу	2	11	2	4	5				
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	11	2	4	5				
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	11	2	4	5				
Тема 5. Німецька класична філософія	5	11	2	4	5				
Тема 6. Некласична філософія XIX-XX ст.	6	13	4	4	5				

Тема 7. Українська філософія	7	12	3	4	5				
Разом за змістовим модулем 1.		80	17	28	35				
Змістовий модуль 2. Онтологія									
Тема 8. Філософське вчення про буття	8	13	4	4	5				
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	9	13	4	4	5				
Разом за змістовим модулем 2.		26	8	8	10				

Змістовий модуль 3. Гносеологія									
Тема 10. Пізнавальна активність людини	10	13	4	4	5				
Тема 11. Особливості наукового пізнання	11	13	4	4	5				
Разом за змістовим модулем 3.		26	8	8	10				
Змістовий модуль 4. Соціальна філософія									
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	11	2	4	5				
Тема 13. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія освіти. Філософія моралі.	13	15	6	4	5				
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	14	11	2	4	5				
Тема 15. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	15	11	2	4	5				
Разом за змістовим модулем 4.		48	12	16	20				
Усього годин		180	45	60	75				

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як універсальний тип знань. (Філософська пропедевтика)	2
2	Філософія Давнього світу (Давній Схід, Антична філософія).	2
3	Філософія доби Середньовіччя та Відродження.	2
4	Філософія Нового часу і доби Просвітництва.	2
5	Німецька класична філософія.	2
6	Філософія XIX-XX ст.	2
7	Розвиток філософської думки в Україні.	2
8	Філософське розуміння світу. Поняття буття.	2
9	Походження та розвиток свідомості.	2
10	Філософія суспільства. Суспільний розвиток.	2
11	Походження та сутність держави.	2
12	Філософська антропологія.	2
13	Особистість та роль освіти у її становленні.	2
14	Діалектика як всезагальна теорія розвитку.	2
15	Філософія культури.	2

Контрольні питання, комплекси тестів для вивчення рівня засвоєння знань студентами.

1. Основні етапи розвитку давньогрецької натурфілософської думки.
2. Розуміння сутності людини та специфіки її пізнання у давньогрецькій філософії (софісти, Сократ, Платон).
3. Вчення про душу і пізнання Арістотеля.
4. Платон і Арістотель: погляди на суспільство та державу.
5. Філософські напрямки еллінізму.
6. Загальні засади християнської філософії. Патристика. Схоластика.
7. Проблема загальних понять (універсалій) у філософії номіналізму й реалізму.
8. Гуманістичні ідеали філософської думки епохи Відродження.
9. Соціально-політичні утопії доби Відродження.
10. Основні філософські проблеми Нового часу.
11. Емпіризм Ф.Бекона.
12. Концепція походження держави Т.Гоббса.
13. Загальна характеристика класичного раціоналізму Нового часу: основні персоналії і проблеми (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц).
14. Емпіричні розробки філософії Нового часу (Д. Локк, Д. Юм, Д. Берклі).
15. Французьке Просвітництво: основні ідеї та персоналії.
16. Смісл теорії природного права і суспільного договору в філософії Просвітництва.
17. Новизна гносеологічних та етичних уявлень Канта.
18. Принципи побудови філософської системи Г. Гегеля.
19. Філософська антропологія Л. Фюрбаха.

- 20.Тенденції розвитку некласичної філософії наприкінці ХІХ ст.
- 21.Вихідні положення філософії марксизму. Проблема відчуження в марксизмі.
- 22.Головні категорії філософії життя ("життя" і "воля").
- 23.Етапи розвитку позитивізму.
- 24.Феноменологія Е. Гуссерля (основні поняття).
- 25.Проблема „екзистенції” в філософії ХХ ст.
- 26.Філософське становлення фрейдизму
- 27.Філософський постмодерн.
- 28.Особливості та основні етапи розвитку філософської думки в Україні.
- 29.Філософські погляди Г. С. Сковороди.
- 30.Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка.
- 31.Основне питання філософії. Матерія та свідомість.
- 32.Поняття субстанції та поняття буття.
- 33.Проблема єдності та множинності світу. Філософські позиції в історії філософії: монізм, дуалізм, плюралізм.
- 34.Рух як загальний спосіб існування світу. Поняття форм руху.
- 35.Основні закони діалектики та їх зміст.
- 36.Категорії «простір» і «час».
- 37.Категорія нескінченності.
- 38.Філософське розуміння поняття "істина" (абсолютність, відносність і конкретність істини).
- 39.Проблематика суб'єкта й об'єкта пізнання .
- 40.Основні форми наукового пізнання: проблема, ідея, гіпотеза, теорія.
- 41.Емпіричні методи пізнання.
- 42.Раціональні методи пізнання.
- 43.Діалектика і метафізика як два методи мислення.
- 44.Виникнення і природа свідомості.
- 45.Співвідношення біологічного й соціального в людині.
- 46.Специфіка людської діяльності. Людина - індивід - особистість.
- 47.Техніка і технології як предмет філософського осмислення.
- 48.Взаємовідношення продуктивних сил та виробничих відносин.
- 49.Суспільно-економічна формація.
- 50.Основні етапи розвитку техніки (продуктивних сил).
- 51.Свідомість і праця, мова і свідомість.
- 52.Поняття цивілізації.
- 53.Діяльність як спосіб існування соціального.
- 54.Суспільство та його складові. Поняття суспільних класів.
- 55.Індивідуальна та суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості.
- 56.Поняття держави. Концепції походження держави. Ідеологія.
- 57.Ідеалістичне та матеріалістичне розуміння історії.
- 58.Проблема відчуження.
- 59.Людська чуттєвість. Поняття прекрасного.
- 60.Поняття культури. Історичні моделі (ступені) культури.

Приклади комплектів тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Екзаменаційні запитання (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне запитання)			
Питання 1. Поняття та структура світогляду, його генеза та розвиток			
Питання 2. Основні риси філософії екзистенціалізму.			
Тестові завдання різних типів (максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)			
	Питання 1. Положення якого з вищезазначених філософів характеризує розуміння буття як безтілесної ідеї:		
1	Арістотель;		
2	Платон;		
3	Парменід;		
4	Фома Аквінський.		
	Питання 2. Основна форма відчуження людини з точки зору К.Маркса:		
1	економічна;		
2	соціально-політична;		
3	релігійна;		
4	сфера мистецтва		
	Питання 3. Автором твору „Так говорив Заратустра” був А. Шопенгауер		
1			
	Відповідь: ТАК чи НІ		
	Питання 4. Хто з представників філософії Середньовіччя був прибічником теорії двох істин:		
1	Аврелій Августин;		
2	Сігер Брабантський;		
3	Фома Аквінський.		
4	Ансельм Кентерберійський		
	Питання 5. Філософське вчення про людину називається:		
1			
	Питання 6 . В чому А.Камю бачить джерела абсурду:		
1	Бог надав світу абсурд		
2	творча діяльність людини		
	радісне і веселе життя людей;		
4	смерть, монотонність і одноманітність буденного життя		
	Питання 7. Співставте ім'я мислителя і напрямку філософії		
1	Сіддхартха Гаутама	а	легізм
2	Патанджалі	б	даосизм
3	Лао-цзи	в	йога
4	Шан Ян	г	буддизм
	Питання 8. До кожного напрямку підберіть відповідне положення		
1	вчення про загальну об'єктивну зумовленість явищ природи, суспільства і людської психіки	а	конвенціоналізм
2	Віра в наперед визначену, невідворотну долю, у фатум.	б	детермінізм
3	Філософська концепція, згідно з якою наукові поняття і теретичні конструкти в основі своїй є продуктами	в	фаталізм

	угоди між вченими		
4	філософське вчення, згідно з яким всі процеси являють собою реалізацію наперед визначеної мети.	г	телеологія
	Питання 9. Структура людської психіки за Фрейдом:		
1			
	Питання 10. Вчення про природу в новоєвропейській філософії XVI-XVII ст. спиралося на принцип еволюціонізму		
1			
	Відповідь: ТАК чи НІ		

Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, суперечка.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль – екзамен

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Таблиця 1. – Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до

рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R_{nr} (до 70 балів): $R_{дис} = R_{nr} + R_{ат}^*$

Методичне забезпечення

1. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України денної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». – К.: «Companion», 2012.
2. Данилова Т.В., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. «Філософія». Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України заочної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». – К.: «Companion», 2012.
3. Причепій Є.М., Черній А.М. та ін. Філософія: Посібник. – К. – 2001.
4. Савицька І.М., Гейко С.М., Культенко В.П., Супрун А.Г. Філософія освіти: навчально-методичні вказівки для студентів гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України. – К., 2019.
5. Філософія освіти / Чекаль Л.А., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та інші. – Т.1. – К.: Міленіум, 2015.
6. Філософія освіти / Чекаль Л.А., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та інші. – Т.2. Хрестоматія. – К.: Міленіум, 2015.

Рекомендована література

Основна

1. Афанасьєв А. П. Філософія : навчальний посібник / А. П. Афанасьєв. – Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2015. – 187 с.
2. Баумейстер А. Вспут до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії [Текст] : наук. посіб. / Андрій Баумейстер. - Київ : Ін-т обдаров. дитини НАПН України, 2017. – 236с.
3. Вступ до філософії : навч.-метод. посіб з курсу «ФІЛОСОФІЯ» для студентів усіх спеціальностей і форм навчання./ – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2018. – 186 с.
4. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с.
5. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. – 4-е видання перероблене та доповнене – К.: КНТ, 2016 – 396 с.
6. Пазиніч С. М. Філософія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. — Харків : Харківський національний університет місь-ого господарства імені О. М. Бекетова ; видавець Олександр Савчук, 2017. — 380 с.
7. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Академія, 2001.-576с.

8. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
9. Філософія освіти / Чекаль Л.А., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та інші. – К.: Міленіум, 2017. – 806 с.

Допоміжна

1. Новая философская энциклопедия. В. 4т. – М., 2000-2001.
2. Новейший философский словарь. – Минск, 2001.
3. Основи філософії: навч. посіб. / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Щубелка, Ю. С. Юшкевич / за ред. М. Ф. Шмиголя. – Київ: Центр учбової літератури, 2017 – 412 с.
4. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. –К., 2001.
5. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. – К., 2001.
6. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
7. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І.Предборської. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 330 с.
8. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НАУ стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 45 с.
9. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. Л. В. Губерського; худож.-оформлювач О.Д. Кононученко. – Харків: Фоліо, 2013. – 510 с.
10. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / пер. з нім. В.Кебуладзе. – К.: Дух і літера, 2018. – 533 с.

Інформаційні ресурси

1. Архів класичної філософської літератури – <http://abuss.narod.ru/Biblio/philozip.htm>.
2. Електронна бібліотека з філософії – <http://filosof.historic.ru/books.shtml>.
3. Офіційний сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України – <http://www.filosof.com.ua/links.htm>. Корисні посилання з філософії.
4. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури – <http://www.psylib.kiev.ua>.
5. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 330 с.
<http://www.ifon.npu.edu.ua/images/news/2013/%D0%A4%D1>.